

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI UČITELJ

**PEDAGOŠKA REDIJA IN GLASILO
SLOMŠKOVE DRUŽBE V LJUBLJANI**

LETNIK XXIX.

ŠTEV. 11-12

1928

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. - Uredništvo (Fort. Lužar) je v Ljubljani, Glinška ulica, vrtna kolonija. Upravišтво je v Ljubljani, Jenkova ulica št. 6. - Naročnina znaša 50 dinarjev. - Članke in dopise sprejema uredništvo, reklamacije in naročnino pa upravišтво. - Izdajatelj in odgovorni urednik: Fortunat Lužar. - Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.

Usebina v števil. 11.-12.: Pouk mladine o Ligi narodov in mednarodnem sodelovanju. Prof. dr. Pavel Brežnik. - Naučimo otroke govoriti! Alfonz Kopriva. - Pomen osebnosti za vzgojo. Anica Lebar. - Kulturni pregled. - Književni pregled. - Zapiski.

Glasbena priloga: 9. Martin Železnik: Koroška pomlad. (Eranjo Roš.)

Slovarček zemljepisnih imen, njih izvir in pomen. Sestavil Josip Brinar. Založila Gorričar & Leskovek, Celje. Cena 16 Din. — Brinarjev »Slovarček zemljepisnih imen« je v Slovincih prva publikacija te vrste, ter jo bodo z veseljem pozdravili osobito naši učitelji in dijaki, katerim je knjižica predvsem namenjena. A tudi turisti, ljubitelji narode in sploh vsi oni, ki se z ljubeznijo razgledujejo po naši domovini, bodo našli v »Slovarčku« nanizano obilico zanimivih razlag naših domačih krajevnih imen, a poleg tega tudi zanimivo zbirko tujih zemljepisnih imen, ki šele po razjasnitvi njih izvira in pomena zapravo ožive iz skupine mrtvih, nerazumljivih črk v jasno sliko. Na stotine najzanimivejših krajevnih imen nam »Slovarček« poljubno raztolmačuje. Iz obilice zanimivosti le nekaj zgledov. Iz »Slovarčka« se poučimo, da je n. pr. vas Čret (Začret) itd. naseljena za močvirjenem ozemlju, zakaj »čreta« pomeni močviren travnik. Knjižica nas pouči, da je ime »Vojnik« nastalo iz »Hvojnika« (t. j. kraj ob hojevem gozdu; ali da je ime vasi »Volog« spojenka iz »v logu«; da je iskati izvir Grosupljam v staroslovenski besedi »gras lup«, t. j. močviren kraj itd. itd. »Slovarček« nam tudi pojasnjuje naša jugoslovanska imena v tujem oblačilu, kakor Ada-Kale, Alibunar, Arangjelovac, Balkan, Kale-megdan, Majdanpek, Novi-Pazar, Palanka, Tuzla, Vakuf i. dr.

Prvi del Slovarčka prinaša vsa zanimivejša imena z ozemlja Srbov, Hrvatov in Slovencev, v drugem delu pa so zbrana zemljepisna imena iz vseh delov sveta. Kako tuje, čisto »kinezarsko« nam n. pr. zvene imena: Tong-king, Si-kiang, Pe-king! A kako se nam zasvita, ko nam Slovarček razloži, da pomeni tong — vzhod, si — zahod, pe — sever, king — mesto, kiang — reka. Ali kaj naj počnemo n. pr. z zverženko »Popocatepetl«, »kaditi se« in »tepetl« gora (torej ognjenik). Kako se nam osvetle Kordiliere šele potem, ko nam Slovarček pove, da to »špansko« ime ni nič drugega kot naše gorsko »sleme« (greben). Ali pa, da je Philadelphia mesto »bratske ljubezni«, t. j. pribežališče onih, ki jih je verska nestrpnost prisilila, da so zapustili svojo domovino.

Z razlago zemljepisnih imen — kakor jih prinaša Slovarček — so se začeli pečati šele v novejšem času, ustvarivši posebne vede, »Aoponomastiko«, t. j. znanost o krajevnih imenih. Z tolmačenjem jugoslovanskih zemljepisnih imen so se do sedaj bavili le maloštevilni jezikoslovci (Miklošič, Luka Pintar,

dr. Ramovš in drugi), in se le pičle razprave so raztrošene po raznih revijah. Šele Brinarjev »Slovarček« je zbral v celoto ves ta drobiž ter ga še izpopolnil z lastnimi razlagami. V Slovarčku je sicer navedeno tudi nekaj zemljepisnih imen, ki jim izvor še ni povsem jasen ter so možne različne razlage. Taka imena naj bi pač vzbujala zanimanje za nadaljnja raziskovanja na tem polju, kjer Slovarček še marsikod reže trdo celino.

Na koliko lepih in zanimivih imen še nalletimo po naši najbližji okolici, ko nas zanese korak na njive, travnike in gozdove, ki imajo skoraj vsak svoje značilno ime. Kako blagovžno nam zvene imena studencev, jarkov in križpotij! Koliko poezije nam diha iz nazivov posameznih dreves, pečin, lazov itd.! — Brinarjev Slovarček pa bo že v doseganju svojem obsegu najbolje služil najširšim krogom. Učitelstvu bo pri pouku omogočal poživljanje suhoparnih geografskih imen; dijaštvu bo služil kot izboren pomožen učbenik zemljepisa; turistom in vsem onim, ki se zanimajo za domovino in tujino, pa bo Slovarček odprl globlje poglede v pastanek in razvoj zemljepisnih imen.

Dr. Dušan Rajčić, Posebna didaktika ali nauk o predavanju posameznih učnih predmetov v osnovni šoli. Beograd, Štamparija »Sv. Sava«. Dobiva se v vseh večjih knjigar-nah v Beogradu in pri pisatelju, Daničićeva ul. br. 2. Obsega 127 strani. Cena 25 Din. V knjigi so navodila za pouk materinega jezika, odstavki govornjo o sintetični, analitični in drugih metodah. Knjiga je tiskana v cirilici.

Bukvar. Izdal učitelj Ilijan Kosanović v Beogradu. Šesto izdanje. Štamparski zavod »Orao«, Dobiva se v knjigotržnici B. O. Dacića v Beogradu, ulica Kralja Aleksandra br. 9. Čitanje se pričinja s pomočjo slik v knjižici ali direktno metodo. Bukvar je abecednik za šole, ki pričenjajo pouk s cirilico. Pred vsako črko je slika; najprej je mali tiskani a, potem sledi pisana črka; enako pri drugih črkah. Slika, tiskana in končno pisana črka. Velike tiskane črke sledijo po cirilskem abecednem redu. Na vrsto pridejo tudi povestice in pesmi. Na koncu knjige so »Pravila za čitanje in pisanje«.

Narodna enciklopedija S. H. S. Zv. 31. obsega besede od »Sveta Gora« in »Škole«. Večji del knjige obsega »Svjetski rat«, ki je sestavljen na podlagi arhiva iz Generalštaba in razne literature. Velik je popis o šolah v S. H. S., in sicer v posameznih pokrajinah.

Tri podoknice. Za mešani zbor zložil Ant-ton Grum. Op. 50. Založila Jugoslovanska

Pouk mladine o Ligi narodov in mednarodnem sodelovanju.¹

Prof. dr. Pavel Brežnik.

Ideja, vzbuditi zanimanje mladine za cilje in ideal Lige narodov ter podpirati odnošaje med mladimi ljudmi raznih narodnosti je bila prvič uradno in javno predložena skupščini Lige narodov za časa njenega četrtlega rednega zasedanja l. 1923. ter je našla izraz v resoluciji, v kateri prosi skupščina države, članice Lige, naj ukrenejo vse potrebno, da se njih mladina seznanj z Ligo narodov, njenimi cilji in besedilom njenega pakta. Razen tega prosi skupščina države, naj dajejo skupno potujočim visokošolcem in skavtom vsa možoča olajšanja vožnje, da se na ta način podprejo stiki med mednarodno omladino, ki jih smatra skupščina za zelo važne.

Skupščina l. 1924. je nadaljevala započeto delo in v zvezi z glavnim tajništvom in svetom Lige izdelala smernice za propagiranje te zadeve, ki je bila izročena mednarodni komisiji za umstveno sodelovanje v izvršitev. Pododbor izvedencev je na svojih sejah julija 1927 izdelal sledeče priporočilo, katerega je razposlal po vsem svetu vsem narodnim komisijam za umstveno sodelovanje, s prošnjo, da ga objavi v čim največji izmeri. Tudi ljubljanska sekcija jugoslovenske narodne komisije za umstveno sodelovanje je prejela ta poziv, kateremu se z veseljem odziva.

Priporočilo.

I. del. — Kako naj mladino upoznamo z Ligo narodov.

Pouk, ki se tiče Lige narodov, njene ustvaritve, ciljev in delavnosti, kakor tudi Mednarodne organizacije dela, stalnega Mednarodnega razsodišča in drugih sorodnih organizmov, je v pretežni večini slučajev le abstrakten pouk, ki je zelo oddaljen od navadnega pojmovanja otrok in mladine. Zato je naravnost priporočati, da se da učiteljem, katerim se je poveril ta pouk, v čim največji izmeri konkretne podatke, na podlagi katerih lahko potem poučujejo.

Sledeči nasveti so samo splošne smernice, ki jih je treba prilagoditi časovnim in krajevnim okolnostim, v katerih se bodo uporabljale.

¹ Članek je prirejen po navodilih strokovnega pododbora mednarodne komisije za umstveno sodelovanje pri Ligi narodov.

Šole.

1. Vsi otroci in sploh vsa mladina bi morala, preden konča svoje obvezne študije, dobiti pouk o delu in namenu Lige narodov, prilagojen njenemu umstvenemu razvoju, obenem bi se pa tudi morala splošno poučiti o mednarodnem sodelovanju. Ker pa ima v oblikovanju otrokove vesti žena važno vlogo, je treba v deželah, kjer pouk za oba spola ni enak, paziti, da se ta pouk daje tudi deklicam.

2. Ta pouk bi se moral začeti že v osnovni šoli in se nadaljevati do čim najskrajnejše stopnje splošnega pouka.

3. Določitev obširnosti tega pouka v okviru naučnega načrta se prepušča onim, ki imajo normalno o tem odločati. Vendar bi bilo najbolje, če se ta pouk združi s poukom zemljepisja, zgodovine ali z državljanskim ali moralnim poukom. Važnost, ki se bo polagala na različne vidike delavnosti Lige narodov in Mednarodne organizacije dela, bo različna z ozirom na vrsto šol.

4. Treba je preskrbeti ta pouk tudi za mladino, ki zapušča splošne šole in se podaja v posebne šole vseh vrst: poljedelske, industrijske, tehnične, tržovske, vojaške in mornariške šole, tako da se ta pouk čim dalje časa nadaljuje.

5. Ker bo dajal ta pouk predvsem učitelj ali profesor, bi se mu morala posvetiti v učiteljskih šolah posebna pozornost in bi moral biti tudi predmet izpraševanja pri izpitih. — Morali bi se organizirati posebni tečajji za učiteljsko osebje, ki ni dobilo na učiteljski šoli potrebne priprave za ta pouk, kakor tudi za one, ki želijo nadaljevati študij tega vprašanja.

6. Želeti bi bilo, da bi imel profesor ali učitelj kot pripomočke za ta pouk sledeče na razpolago:

a) članke, ki razlagajo načela in zgodovino Lige narodov in njeno delovanje;

b) poučne slike, diapozitive in filme. Klišeji in filmi določeni za pouk o obstoju in ciljih Lige narodov bi morali biti oproščeni od vsake carine. Treba bi bilo prositi vse vlade, da ugodijo tej želji, ki jo je že bil izrekel Mednarodni kongres za kinematografijo l. 1926.;

c) čitanke za otroke in mladino razne starosti.

7. Pristojne oblasti bi lahko ta študij v šolah vseh vrst še pospeševale s pomočjo sledečih metod, izmed katerih bi izbrale one, ki jih smatramo v določenem slučaju za posebno pripravne:

a) olajšati profesorjem in učiteljem pohajanje v poučne tečaje, bodisi v Ženevi, bodisi drugod;

b) določiti vsako leto en dan ali pol dneva, na katerega bi se na podlagi prilagojenih metod učencem točno razložili cilji in uspeh Lige narodov. Ta dan bi lahko bil pouka prost in bi se vršila posebna proslava;

c) razpisati natečaj med učenci ene šole, ene oblasti ali cele dežele za najboljše delo o kakšnem vprašanju, ki se tiče Lige narodov;

d) skrbeti, da se nahajajo 1. v učiteljskih in profesorskih knjižnicah informativne knjige o Ligi narodov, in 2. v knjižnicah, določenih za učence in dijake, kakor tudi v mladinskih oddelkih javnih knjižnic, publikacije o Ligi narodov, napisane za mladino;

e) olajšati delovanje zasebnih društev med mladino izven šolskega pouka;

f) paziti na to, da vsebujejo izpiti vsakokrat, kadar je to mogoče, tudi vprašanja, nanašajoča se na Ligo narodov;

g) upostaviti v vseh pedagoških muzejih poseben oddelek za Ligo narodov;

h) zasledovati in uporabljati olajšave, ki jih nudi radiofonija na pedagoškem polju.

8. Šolskim zavodom, ki niso odvisni od države, bi se moralo naročiti, naj prilagodijo pouk v tem smislu, kot je to v prednjem priporočeno.

Razne vrste pouka.

9. Na vseučiliščih in podobnih institucijah naj bi se obravnavalo vprašanje Lige narodov in mednarodnih odnošajev v splošnem z višjega vidika; v gotovih slučajih bo treba misliti na ustanovitev posebnih stolic.

Vsekakor bi bilo želeli: 1. da bi se priredil na teh institucijah eden ali več posebnih tečajev (najmanj šest lekcij), do katerih bi imeli dostop vsi dijaki; 2. da bi univerzitetne oblasti nasvetovale dijakom, naj si jemljejo kot predmete za doktorske teze (disertacije) probleme, tičeče se Lige narodov; 3. da bi postal študij mednarodnega javnega prava obvezen za vse dijake pravnike.

10. Ljudske univerze, strokovne zveze, obrtne zadruge, prosvetne in kulturne zveze, študijski krožki, sportna in turistična društva, ki delujejo v vzgojnem smislu, skavti, skavtinje in druge mladinske organizacije naj bi se naprosile, da prispevajo, kadar le morejo, k pouku, kateri se tiče Lige narodov.

11. Zasebne organizacije bi lahko prispevale k temu pouku s sledečimi sredstvi:

a) s tem, da bi se pridružile delovanju šolskih oblasti ter ga izpolnjevale;

b) s tem, da bi v šolah, kadar bi te izrekle tozadevno željo, dajale predavanja, ki bi bila v stanu zbuditi zanimanje učencev;

c) s tem, da bi organizirale o določenem predmetu predavanja in lekcije za člane mladinskih organizacij ali pomladek njih družb, ali pa debate v dijaških krožkih ali počitniških tečajih;

d) s tem, da bi porabile priliko za časa obiskov tujih osebnosti, profesorjev ali dijakov, in organizirale z njih sodelovanjem pogovore ali debate o vprašanjih, ki se tičejo Lige narodov;

e) s tem, da bi organizirale natečaje, z namenom, da pospešijo študij posebnih predmetov, ki se nanašajo na Ligo narodov.

f) s tem, da bi razdajale knjige in material, potreben za ta pouk (slike, skioptične slike, filme, itd.);

g) s tem, da zbudijo zanimanje šolskih zavodov, ki so od države neodvisni, ter jim nudijo sredstva, da morejo dati svojim učencem pouk o Ligi narodov;

h) s tem, da zbudijo na univerzah študij problemov, nanašajočih se na Ligo narodov;

i) s tem, da navajajo mlade generacije na sodelovanje pri odredbah, ki so se ukrenile: 1. da se pomaže narodu, ki ga je zadela nesreča (povodenj, potres itd.), 2. da se izboljša zdravstveno stanje kakšne dežele.

Knjige.

12. Dobro bi bilo, če bi se izdala za uporabo profesorjev in učiteljev posebna pomožna knjiga, ki bi razložila delo Lige narodov in Mednarodne organizacije dela; vsebina te knjige bi bila skoraj gotovo v raznih državah nekoliko različna. Treba bi bilo prositi glavnega tajnika Lige, naj preskrbi z izvedenci, ki bi jih določil, redakcijo onega dela knjige, ki bi obravnaval organizacijo in cilje Lige narodov. Na vsak način bi morali učitelji, ki bi dajali ta pouk, dobiti po en izvod pakta Lige in »Mednarodnega delavskega patenta«, s kratkim komentarjem in bibliografijo.

Naj bi se tudi naprosilo glavnega tajnika Lige, da prouči, ali bi bilo mogoče izdajati redno izhajajoče preglede za učiteljsko osebje in jih pošiljati glavnim pedagoškim časopisom in prosvetnim oblastem.

13. Naj bi se naprosile akademije, znanstvena društva, kakor tudi izdajatelji in pisci šolskih knjig, da vsakdo izmed njih v svojem območju pazi, da se da Ligi narodov mesto, ki ji gre: vse na ta način prilagodene šolske čitanke bi morale vsebovati poglavje o zgodovini in delovanju Lige narodov. Morda bi bilo dobro, ako se nagradijo nekatere inicijative bodisi s častnimi odlikovanji, bodisi s podelitvijo nagrad.

Šolski ravnatelji naj se naprosijo, da se s svojim vplivom zavamejo za to, da se v učne knjige ne sprejme ničesar, kar bi oviralo razvoj duha sprave in medsebojnega sodelovanja med narodi.

V tem oziru bi se moralo posebno paziti na zgodovinske učbenike. Želeti bi bilo, da v vseh deželah izginejo izpodbujanja k sovraštvu inozemstva, in da slednjič pride do boljšega razumevanja tega, kar so narodi dolžni drug drugemu.

14. Da bi si pa mogli učitelji in profesorji, pisci in izdajatelji, kakor tudi splošno občinstvo preskrbeti vse potrebno, kar rabijo o Ligi narodov, bi morale vse važnejše knjižnice vsebovati Liginе publikacije in glavna dela o njej.

II. del. — Kako naj razvijemo duh mednarodnega sodelovanja pri otrocih, pri mladini in nje učiteljih.

Da se bo na splošno začelo »smatrati mednarodno sodelovanje kot normalni način urejevanja svetovnih zadev«, ni dovolj, da se samo poučuje zgodovina in delovanje Lige narodov. Formula, ki je osvojila Skupščina Lige, pripoznava načelo, po katerem bi sodelovanje moralo biti normalno, boj pa nenormalen v življenju civiliziranega človeštva, in vsebuje obenem zahtevo, da bi v dandanašnjem svetu moralo sodelovanje zavzeti vedno večje mesto.

Civilizacija se v vseh svojih glavnih panogah udejstvuje potom sodelovanja, od rodbine in delavnice pa do neskončno zapletenih institucij današnjega dné. Potreba, da se vcepi otroškemu srcu globoka in trajna ljubezen do njegove rodbine in domovine, je danes ravno tako kot nekdanj prvo načelo zdrave vzgoje. Vendar pa resnično narodnjaštvo simpatizira z narodnjaštvom drugih. Pripoznanje potrebnosti in vseprisotnosti sodelovanja, enako v notranjosti države kot izven nje, je osnovni pojmi, katerega je treba poudariti v vsaki vzgoji, ki je določena za to, da napravlja mladino sposobno za moderno življenje.

Ta pouk pa ni mogoče enostavno dajati kot predmet ali del šolskega naučnega načrta, temveč mora prepojit in prekvasiti vse, kar obdaja otroka. Vpliv domačega ognjišča in cerkve je v tem slučaju velikanskega pomena, a leži izven pristojnosti zgoraj omenjenega odbora L. n. Ta se obrača predvsem na učitelje in na one, kojim je poverjena njih vzgoja.

15. Da se podpirajo indirektni odnošaji, predvsem med šolskim letom, bi bilo treba uporabljati sledeče metode, prilagodene okoliščinam in starosti prizadete mladine, otrok ali dijakov:

a) otroške igre, kazanje primernih filmskih in skioptičnih slik, predavanja, razstave inozemskih predmetov, obiske umetniških in zgodovinskih muzejev;

b) slavnosti in predstave, muzikalne manifestacije in splošno vse, kar vpliva na umetniški čut in pospešuje medsebojno spoznavanje raznih civilizacij in narodov;

c) dopisovanje med učenci različnih narodov. Vršiti se ima med razredi enake starosti in pod nadzorstvom učiteljev. To dopisovanje naj bi se izpopolnjevalo z izmenjanjem slik, fotografij, poštnih znamk, vzorcev ročnih del in splošno raznih šolskih predmetov;

d) to mednarodno dopisovanje naj se spravi v zvezo z delom, ki se vrši v šoli, ako je to možno, in naj se napravi razstava tako zbranih predmetov;

e) prevajanja najboljših del inozemskih piscev, kakor tudi narodnih povesti, in njih priobčevanje v časopisih, določenih za mladino;

f) mladinske liste. Uspešni rezultati se dajo doseči, ako se skliče sestanek izdajateljev glavnih teh listov, na katerem bi razpravljali o sredstvih, ki bi pospeševala te odnošaje;

g) študij raznih civilizacij in predvsem znanstveni študij primerjanja sodobnih dogodkov;

h) vse druge metode, potom katerih bi se dala pokazati solidarnost med otroci in učenci raznih narodov v kakšni konkretni obliki, na primer potom kakega znaka ali diplome za mednarodno sodelovanje.

16. Sledeče metode podpiranja neposrednih zvez med mladino bi bile priporočati:

- a) izmenjava otrok med posameznimi rodbinami;
- b) mednarodni tabori za mladino in mednarodne počitniške kolonije;
- c) skupinski izleti pod nadzorstvom kvalificiranih voditeljev;
- d) kongresi in sestanki, nalašč v ta namen prilagojeni;
- e) izmenjava učencev med šolami raznih dežel. Enakovrednost izprijčeval naj bi olajševala to izmenjavo. Treba bi bilo pritisniti na vlade, naj brez odloga proučijo to vprašanje;
- f) počitniški tečajji.

17. Vlade in društva naj bi podpirale neposredne odnošaje med učenci ter mladimi učitelji in profesorji. Ti odnošaji naj bi se vršili v obliki potovanj po inozemstvu, udeležbe na počitniških tečajjih, študiranja na tujih univerzah ali na posebnih institutih, ki pripravljajo mladino za mednarodne poklice, ali pa na strokovnih šolah v inozemstvu.

18. Treba bi bilo stopiti v zvezo z vladami, da bi se dobile čim največje olajšave za potovanja, potne liste, vizume in znižanje voznih cen, tako da bi imeli dotični čim večji dobiček od svojih obiskov v tujih deželah. Morale bi se proučiti tudi razne možnosti, kako bi se podprli ti obiski in te izmenjave.

III. Del. — Upravna organizacija.

19. Da bi se ta splošna priporočila prilagodila potrebam vsake posamezne dežele in se zagotovilo harmonično sodelovanje med upravami, profesorji in učitelji in prostovoljno sodelujočimi društvi, bi bilo dobro, če bi v vsaki državi vlada sklicala konferenco, a poprej tozadevno vprašala za svet narodne komisije za umstveno sodelovanje.

20. Poročila narodnih komisij naj bi se nemudoma poslala glavnemu tajniku Lige narodov, zato da se sporočijo državam-članicam Lige.

21. Dobro bi bilo vpostaviti osrednji urad, ki bi dajal obvestila, kako daleč je napredovalo delo, ki ga hoče izvršiti to priporočilo. Tak urad naj bi sestajal iz dveh delov: enega naj bi vpostavili v Ženevi, v tajništvu mednarodne komisije za umstveno sodelovanje, drugega pa v Parizu, v mednarodnem institutu za umstveno sodelovanje. Prvi naj bi se bavil predvsem z ukrepi in naredbami, ki so jih dale države in oficijelne organizacije, med tem ko bi bil drugi v zvezi z delovanjem privatnih društev. Institut, ki ima sekcijo za univerzitetne odnošaje, naj bi prevzel centralizacijo poročil o institucijah in metodah, tičočih se izmenjave.

22. Treba bi bilo tudi preštudirati vprašanje ustvarjenja skupine mednarodnih predavateljev.

V deželah, kjer zemljepisna lega ali pa drugi vzroki posebno otežkočajo pouk o Ligi narodov, bilo bi potrebno prav posebno podpirati učitelje na šolah in učiteljskih, kakor tudi one, ki se bavijo s tečaji za odrasle. Radi tega naj bi glavni tajnik Lige čim prej vzel vprašanje v pretres, kako bi se tem učiteljem pomagalo s tem, da bi se jim dali na razpolago predavatelji, ki bi poznali posebni položaj dotične dežele, pouka in Lige in bi se jih opozorilo na urade, društva ali posameznike, ki so v stiku z Ligo.

23. Strokovni pododbor naj bi nadaljeval svoje delo ter zasledoval vsak napredek v tej zadevi in študiral možnost novih iniciativ.

24. Vsaka narodna komisija za umstveno sodelovanje pa naj ta spis v svoji deželi čim najbolj razširi med inteligenco, predvsem med učiteljstvom.

Naučimo otroke govoriti!

Alfonz Kopriva.

Avstrijski pedagoški list »Die Quelle« ima v 1. številki 77. letnika članek bivšega angleškega zakladnega ministra Snowdena, ki vsebuje nekako sledečo misel: Ali se splača dandanes razmetavati toliko denarja za šole v današnjem pomenu besede, ali se ne bi našlo nove poti, kjer bi se doseglo za isto ceno v manjšem času in za bolj ekonomsko izrabo sil iste in še temeljitejše uspehe?

Misel je brezdvomno silno važna, osobito v sedanjem času gospodarskih kriz, ki vplivajo neizmerno porazno na npravstvenost narodov. Razprestí to misel in iskati odtenkov tega glavnega vzroka, je zadeva kake druge študije, zato se hočem omejevati samo na eno točko.

Šola ima poleg vzgoje tudi nalogo, da poda učencu neko količino učne snovi za življenje in tako, da postane ista trajna otrokova last.

Po psihološkem zakonu vemo, da gredo mimo nas vsi dogodki in se zabrišejo v več ali manj kratkem času vsi vtisi, ki smo jih prejeli od zunaj ter se niso direktno tikali naše notranjosti in niso bili nujni za naš duševni, telesni in splošni življenjski razvoj. Proti temu zakonu in proti principu v prej navedenem stavku, da podamo učencu snov tako, da si jo popolnoma osvoji in postane trajna njegova last, grešijo večkrat naše šole, oziroma učitelji. Kar ni moje, kar ni vzraslo iz mene in za mene, to me trenutno morda zanima, a postane kmalu predmet izven mojega zanimanja. Klic po individualni vzgoji in metodi v šoli je zato utemeljen in vsled tega nujen. Stvar učitelja je pa, da zna individualno mlade sile tako razvrstiti in uporabljati, da tvorijo v šoli, oziroma v razredu, ki je neka družabna zajednica, harmonično celoto in kljub individualni metodi nekak sistem. Sicer greši učitelj že v prvih šolskih dneh proti individualni

šoli in radi tega že a priori podre v prvih začetkih vse ono, kar bi dalo šoli razmah. Šola postane pod njegovim vplivom samo šola, v katero otrok morda rad pohaja, ampak je še rajši izven nje. Poglejmo le, odkod je dejstvo, da otrok komaj čaka glavnega odmora in z vso silo skoči iz razreda na dvorišče? Tam se razmahne, tam kriči, tam se razgovori, tam pride otrok do svoje besede, ki mu jo šola s svojo »disciplino« zaklepa. Oni, ki je v šoli molčal »kakor grob«, »kakor da ga ni«, ki ni v razredu »zinil niti besede«, oni ima zunaj glavno besedo. »Zunaj ti gre jezik, ako te pa v šoli kaj vprašam, pa molčiš, kakor bi bil mutast,« tako navadno pravimo, pa ne pomislimo zraven, da leži največkrat pretežni del krivde v nas samih.

Otrok današnje naše šole premalo govori! Največ govori učitelj, t. j. oni, ki bi moral govoriti najmanje; nadalje boljši učenci, slabo nadarjeni pa pridejo na vrsto komaj enkrat na dan, dostikrat sploh nič in jih celo vprašujemo samo radi semestralnih redov. Postavljamo jih v zadnjo klop kot v nekako sramotno klop ter jih še bolj zanemarjamo, namesto da posvetimo ravno tem vso svojo pozornost. Vse to je seveda popolnoma pogrešeno in je proti vsem principom delovne šole ter obenem tatvina nad otrokovim časom, nad njegovo mladostjo in njegovo bodočnostjo.

Kje je glavni vzrok, da otrok premalo govori? Takoj že v začetku, ko pričenja pohajati v šolo. Vsak kraj ima svoj poseben dialekt. In otroka, ko pride v šolo pa hoče kaj povedati, prekinja učitelj pri vsaki besedi. Otroka, ki je poln fantazije, katerega majhni možgani so polni materinih in babičnih pravljic, polni vsakdanjih lepih in prijetnih vtisov o mački, piškah, račicah, pogačah itd. naravnost ubijamo in odbijamo z vednim vsiljevanjem slovnične slovenščine od sebe in šole ter izgublamo pri njem zaupanje. In kmetski otrok, ki je že po naravi nekoliko zakrknjen, molči ravno vsled nepravilnega učiteljevega ravnanja, in mesto da bi bila v razredu živahnost in domačnost, skratka življenje, nastopa dresura.

Pustimo zato otroku, posebno v prvem letu, govoriti v svojem domačem dialektu. Toda ne samo govoriti, ampak govorjeno tudi pisati. Često se dogaja, da kak otrok posebno v prvih razredih, napiše prav lepo nalogo o kakem dogodku. Učitelj pa pride in gleda v otrokovi nalogi samo pravopisne napake, a otrok, ki se že veseli zvezka in dobrega učiteljevega mnenja, dobi prav rdeče počrtan zvezek, da se mu čim bolj vse veselje okrne. Toda o spisju bi bilo potrebno posebno poglavje. Pripomnil sem to le mimogrede vsled tega, ker je govorjenje v nujni medsebojni zvezi s pisanjem. Šola bi morala naučiti otroka, da napiše vsako misel. Forsiranje govornih vaj opili tudi spise. Spisje je torej čisto odvisno od govornih vaj in ni nekak poseben predmet, kakor so in bi naj bile govorne vaje nujen odtенок vsakega predmeta.

Kako je privedi otroka do samostojnega govorjenja?

1. Dati mu moramo svobodo. Govori naj večkrat, kolikor ve in zna in kolikor se mu zljubi.

2. Govoriti je treba otroku o dogodkih, stvareh in rečeh, ki so v neposredni zvezi z njim, ali vsaj v bližji posredni zvezi. Pouk vsakega dne naj se prične v nižjih razredih vedno s kakim otrokovim dogodkom. Učiteljeva reč pa je, da razprede dogodek tako, da poučuje v posredni zvezi z njim vse »predmete« tistega dne.

3. Otrok pa nikdar ne bo govoril o kaki stvari, ako učitelju popolnoma ne zaupa. Treba je zato učiteljevega stika z otrokom. Učitelj mora kaj vedeti o raznih otrokovih domačih razmerah. Brez tega znanja je tudi izključeno slediti onemu načelu delovne šole, ki pravi, da naj z otrokom živimo, da mora pouk, osobito nazorni nauk, izhajati iz otrokove okolice.

Skoraj vsi predmeti naj dajo priliko, da otrok govori. Tudi pri risanju in pisanju bi moral otrok nižje stopnje več govoriti. Le spomnimo se na to, da smo često slišali otroka govoriti, ko je bil zatopljen v košček papirja, risal figure, hišo, živali, ter se z njimi razgovarjal. To uporabljajmo smotreno tudi na nižji stopnji, posebno v prvih mesecih. Večkrat naj govori šepetaje. Pri pisanju in pravopisju naj stori isto. S tem bo deloval z več čutili in tem bolj se mu bo vse vtisnilo v spomin. Naj nas ne moti šum v razredu ali morebitni očitek »nediscipliniranosti« dece. To velja posebno za prva šolska leta. Disciplína ne tiči v molčanju in tišini razreda, marveč v stvarni in smiselni zaposlenosti čim več čutov. Šola, v kateri je med poukom največja stroga tišina, ni šola.

Kar sem omenjal za nižjo stopnjo, velja tudi za višjo. Pri uradih, pri različnih nastopih odraslih ljudi vidimo, kako slabo se izražajo naši ljudje o najenostavnejših zadevah, kako se jim jezik zamotava in besede ne morejo na dan. To je spričevalo kake slabe stare šole. Resnično: Dajmo v višjih razredih deci mnogo prilike govoriti. To je stopnišče k samostojnemu izražanju in samozavestnejšemu nastopu. Naš človek, osobito kmet, ima mnogo zelo bogatih in koristnih misli ter se jako konkretno izraža. To vedo vsi ljudski pisatelji, ki se opirajo na narodno govorico.

Kaj naj govori otrok višje stopnje? O vsem, kar ga zanima, kar mu je na srcu. Kolikrat se dogaja, da čujemo učence, ki govorijo v odmorih o domačih gospodarskih poslih. In tak navidezno malenkosten razgovor je včasih vendar tako lep. Toda redko uporabljamo v šoli take razgovore in spise. Sploh bi tu opozarjal, da naj posebno nižji razredi, šestokrat pa tudi višji, govorijo o kaki temi podrobnejše in ne preveč splošno. Splošna je n. pr. naloga: »Danes zjutraj.« Otrok nižje ali srednje stopnje pove ali napiše o tem: sem vstal, molil, se umil, jedel, pometal in šel v šolo. V tem smislu je pisana cela naloga, ki je zato prazna in nezajemljiva. Ali ni mnogo bolj zajemljivo in za izražanje koristnejše, ako stavimo temo: »Kako sta se oče in mati razgovarjala o poteku današnjega dela?« »Kako in kaj je oče naročeval hlapcu?« Vaja v govorjenju in pisanju dialogov je posebno važna za višjo stopnjo. Otroci lahko na podlagi takih vsakdanjih domačih razgovorov sestavljajo igrice, ki jih potem napišejo in celo uprizarjajo. S tem dobimo priliko, da otroka kaj naučimo

olike, kretanja itd. Naj nas ne straši kaka odkritosrčna izpoved pri dvo-
govorih. Treba jo je pač učitelju povedati kaj sme veljati za dobro, kaj
pa je slabo.

Za nižjo stopnjo bi prišle v pošteve domače teme: Kako so mati kurili
peč, Mati krmijo kuretino itd. Otrok se nauči natančnejšega opazovanja,
njegov jezik postane prožnejši, besedni zaklad je tem večji. Koliko lepih
izrazov se tu najde in sliši.

Pri gojitvi stihov moramo več izbirati. Pesem naj bo res nekaj vredna,
da ostane v spominu. Kjer so oddelki, je dobro, da kak učenec včasih sam
nastopi pri lažjih predmetih pred nižjim oddelkom. Pri kakih slovesnostih ali
obletnici naj ima otrok sam kak kratek nagovor. Za dečke kakor tudi za
deklince je to izredne važnosti. Pri »Podmladku Rdečega križa« imamo
priliko, da naučimo otroka voditi seje, občne zборе, da zna podati poročila
kot funkcionar itd. Imeti smemo pred očmi, da vzgajamo tudi bodoče javne
delavce, ki so nemožiči, ako se niso kaj pripravili v šoli. Deklice vadimo
v pripovedovanju pravljic in različnih dogodkov. Vedno bolj izgineva v
otroški dobi današnjega otroka pravljčni čas; nekateri pa te pravljčne
dobe sploh niso imeli. Dajmo otroku nazaj to njegovo pravo, ki mu ga hoče
iztrgati današnja materialistična doba. Pravljica naj ne manjka na nobeni
stopnji.

Končam svojo študijo, ki je imela le namen poživeti našo šolo ter po-
kazati v skromnih primerih, kolike važnosti je vaja v govorjenju v vzgoj-
nem in praktičnem pomenu za vsakega otroka.

Pustimo otroku govoriti in odklenili bomo vratca njegovega srca in
zaupanja do nas. Ako storimo to, bo naš uspeh kmalu zagotovljen.

Pomen osebnosti za vzgojo.

Anica Lebar.

Sedanja doba je doba prevratov, prenovljenja, doba utrjevanja in iz-
boljšanja v vseh panogah. Tudi sodobna pedagogika doživlja prevrat.
pričakuje prenovljenja, praktične preureditve in izboljšanja.

Sodobni pedagogi, ki stremijo za reformo šole, poudarjajo zlasti vred-
nost vzgojiteljeve in gojenčeve osebnosti pri vzgoji in pouku. Odrekli so
se stari šoli, ki je le kupičila znanje, ni pa se ozirala na praktično udej-
stvovanje tega znanja. Spoznali so namreč, da je golo znanje le nekaj
stvarnega, zunanjega, ki se sicer lahko in brez škode podredi strogo me-
haničnemu naziranju, ki se pač rado šopiri z množino znanja, ki pa je
za človeško osebnost brez pravega, skoraj nikakega pomena.

Zahtevajo mesto stare šole znanja, ki je protežirala le zgolj mehanski
spomin, šolo doživljanja, ki naj pripomore k temu, da se otrokove nastave
vsestransko razvijejo ter postane učenje in znanje resničen dogodek z
resničnim otrokovim sodelovanjem. — V ta namen pa naj služi zlasti z

ene strani osebnost učiteljeva, z druge strani pa osebnost učenčeva.

Kaj pa razumemo pod osebnostjo? Kateri so njeni glavni znaki? Zdi se, da je baš v svojih začetkih panoga filozofije, ki se bavi ravno s tem vprašanjem. Profesor na univerzi v Hamburgu dr. William Stern je izdal knjigo, katere II. del »Die menschliche Persönlichkeit« prav globoko sega v naše, t. j. učiteljske interese.

Pisatelj pravi: »Človeška osebnost je samolastna, samovredna enota množin, ves sistem moči, ki stremijo k cilju. ima torej v sebi smoter = cilj in sredstva = moči, kar bi rekli po domače: ima zmožnosti in lastnosti za nje.

Kako pomenljivo je to za vzgojo! Otrok, ki ga hoče vzgojitelj vzgajati, ima v sebi svoj lastni smoter in tudi stremljenje za dosego tega smotra. Njegova razvojna moč prihaja od znotraj; podaja se vzgojitelju v otrokovi osebnosti kot množina po smotru stremečih moči.

Vsak otrok pa je osebna posebnost, ali posebna osebnost: individualnost. Ako učitelj-vzgojitelj ne upošteva te primitivne individualnosti, spusti iz rok najboljši pripomoček za svoje vzgojno delo. V vsakem otroku mora izslediti one moči, ki naj jih s svojim vplivom razvija.

Lindner pravi: »Največja učiteljeva umetnost je, da se spusti na stališče otrokovo in v okrožje njegovih stremljenj, t. j. da kot olikan človek, izobraženec, z otrokom sam postane otrok ter se z njim vred dviga v očiščeno okrožje svoje izobraženosti. Komur je lastna ta umetnost, temu ni treba iskati vzgojne in učne metode.«

Zato pa mora učitelj vzgojitelj spoznati otrokovo individualnost, t. j. vse one duševne in telesne znake, ki dajo otroku kot posamični osebnosti njegov osebni značaj, po katerem se razlikuje od vsake druge osebnosti. — Ta individualnost temelji uprav na naravnem principu, da je namreč tudi vsak človek vršilec svoje posebne naloge v življenju. Niti dva človeka nimata enake naloge v življenju, t. j. ne vršita svojega poslanstva po enem in istem načinu, četudi je njiju vrhovni smoter isti, namreč večni.

Slišijo pa se ugovori, da bi bila z negovanjem individualnosti ogrožena splošnost. — Temu najbolj lahko okrenemo z dokazom iz narave.

Molekil, celica, rastlina, žival, človek, družina, narod, človeštvo, zemlja, vesoljstvo so vsak zase individualnost, a kako lepo se kaže njih razmerje drugega do drugega in v celoti in skupnosti! In vendar se razvija posameznik docela po svojem načinu, ki pa prav nič ne škoduje skupnosti, nasprotno podpirajo in izpopolnjujejo se med seboj, podrejeni so drug drugemu navzdol, ozir. nadrejeni navzgor, kjer je na najvišji stopnji Stvarnik-Ohranjevalec.

Z ozirom na končni smoter vsakega posameznika, ki je tako rekoč prvoten, so vsi drugi prehodni smotri le nekako tuji ter se ne smejo posamezniku vsiljevati, temveč si jih mora človek navzeti potom svoje notranje samodejnosti. — V vzgojeslovju govorimo o percepciji

(Wahrnehmung, zaistinjevanje) in aperpciji = duševno sprejemanje, Auffassung. V tem slučaju pa, ko se gojenčeva notranjost razvija na podlagi notranjih samolastnih osebnostnih vplivov, govorimo o introcepciji.

V čem pa obstoji vpliv vzgojiteljeve-učiteljeve osebnosti pri vzgoji in kako naj ta vrši svoj vzgojni vpliv?

Vzgojiteljeva naloga je, da pomaga gojencu vršiti to introcepcijo in mu s svojim vplivom lajša to delo na ta način, da odstranjuje ovire, ki se stavijo pri tem delu otroku nasproti. Vendar mora to svoje pomožno delo vršiti tako, da otrok spozna potrebo svojega lastnega sodelovanja, da čuti potrebo, dati duška in izraza svoji lastni notranjosti. — Vršitev vzgojiteljeve naloge po tem načinu je od nekdaž že znak odličnih vzgojnih osebnosti, ki jih občudujemo v vzgojni zgodovini. S tovrstnim lastno-osebnostnim vplivom so dosegali ravno to, česar sedanji dobi tako zelo manjka, namreč podreditev lastnih interesov v službo nadrejenih osebnosti, t. j. priznanje in respektiranje avtoritete. — Kakor globok, nepremostljiv prepad zija v naši dobi nasprotstvo med individualizmom in socializmom, med egoizmom in altruizmom. Upati je, da se ravno z nego osebnostnih vplivov pri vzgoji izravna ta režeči prepad. — V to svrhu pa mora vzgojitelj zastaviti svoj osebnostni vpliv tudi na pravilno usmerjenost gojenčevih misli, želj, stremljenj. Njegova naloga je, da pripomore do izraza tem notranjim gojenčevim idejam ter jih potem kot konkretne življenske oblike podredi ideji skupnosti: naroda, države, človeštva, Boga; kajti vzgojiti ga za dobro, resnično, lepo, sveto, pomeni mnogo več kakor pa vršiti prazno, zgolj zunanje vzgojno delo, brez jedra, polno fraz in dresure.

Pa pridemo zopet do že omenjene prvotne zahteve: vzgojitelj mora najti pot do gojenčevih nastav (Anlagen) in lastnosti, do stremljenj in zmožnosti. Vsako teh mora enakomerno gojiti, negovati, vzgajati, da ne postane gojenčeva osebnost enostranska.

Vprav zadnje čase se mnogo govori in piše o tem, da je treba prenehati z zgolj enostransko gojivijo intelekta (razuma), da mora priti tudi vzgoja volje do svojih pravic. Tej zahtevi mora brez dvoma zadostiti vsak vzgojitelj.

Ničesar pa ne moremo uspešno in trajno vršiti, kakor to, kar smo si prilastili sami, priborili z delom svojega razuma in z vztrajnostjo svoje volje. Zato si moramo ogledati še lastnosti učiteljeve-vzgojiteljeve osebnosti, ki je v prvi vrsti merodajna za razvoj gojenčeve osebnosti.

Šolski svetnik Eppink, ki je spisal priročno knjižico »Zvezda vodnica na življenski poti katoliške učiteljice«, navaja tri elemente, ki dado okostje učiteljevi osebnosti, namreč: *n o t r a n j o s t*, *l j u b e z e n* in *d e l a v n o s t*.

Oni človek je postal osebnost, ki kaže *n o t r a n j o s t* svojo tudi na zunan, t. j. ki oprt na svoje prepričanje kljubuje v prvi vrsti svojim strastem in tudi vnanjim napadom, najsi prihajajo od katerekoli strani. Ta del vzgojiteljeve osebnosti bi mogli tudi imenovati *s a m o z a t a j e v a n j e*, ki

je smoter individualne vzgoje. Človek pa je tudi član velike človeške družbe. Osebnost postane človek, ki računa tudi s to činjenico, t. j. ki ima ljubezen do družbe in jo tudi v dejanju kaže. S tem doseže smoter socialne vzgoje.

Osebnost pa se kaže tudi v delavnosti, t. j. da energično zastavi vse svoje moči, ko ji je vršiti življenjsko nalogo.

Tako tvorijo samozatajevanje, humaniteta in delo ono trikratno vrv, ki je napeta na skrajnih mejah vzgojiteljevega osebnega življenja. Na tej vrvi pa mora že zgodaj v mladosti začeti vzgojitelj svoje delo, da je ob vstopu v življenje že trdna in močna.

Ti trije elementi vzgojiteljeve osebnosti pa se kažejo v mnogih in raznovrstnih vnanjih izrazih in lastnostih, ki so ravno pojav in izrastek teh prvin.

Predvsem naj si učitelj - vzgojitelj pridobi ljubezen svojih učencev. Ni to le prazna in brezpomembna želja po vzgojnih knjigah, vsakdanja izkušnja nam to potrjuje. Rückert pravi: »Le od ljubljene učitelja se radi učimo.« Skozi vse njegovo vzgojno delovanje naj se vleče kakor rdeča nit najboljšo vzgojno sredstvo — dober zgled njegov. Zato bodi vse njegovo življenje brez madeža!

Vglobiti se mora v otroško mišljenje; postati mora z otroki otrok.

Ravnati mora z otroki v skrajni meri pravično, a upoštevati individualnost.

Skrbno in vestno naj se pripravlja na pouk!

Skuša naj dobiti ožjih stikov s starši!

Benediktinec P. Pij Hemplinne ima v svoji knjigi »Mehr Liebe« kratek program za vzgojitelja, ki obsega le štiri točke:

1. Biti mora samo in predvsem vzgojitelj,
2. ljubiti mora svoje gojence z iskreno, nepristransko ljubeznijo in jim to ljubezen tudi izkazovati,
3. izkazovati jim mora veliko zaupanje, ker navadno so otroci dobri; kljub svojemu zaupanju pa naj jih vedno in vestno nadzoruje;
4. konsekvantno mora zahtevati pokorščino in red ter vaditi otroke, da ju vrše iz dolžnosti, ne pa iz strahu pred kaznijo.

Dan na dan ima učitelj-vzgojitelj pred seboj duše, ne še docela razvite in popolne, vendar take, ki mislijo in čutijo kakor on. Poslušajo ga, sledijo mu, zastajajo in uhajajo, da jih mora vabiti in uganjati v pravi tir, duše, ki srkajo iz njegovih besed življenje in moč ter zro v njem vzor vseh vzorov.

Vživimo se tako v otroški krog, da čutimo z njim vso srečo medsebojnega blaglasja, pa dasi nam greni veselje kak oblaček, ki se neizogibno pojavi na sicer vedrem obzorju naše mladine!

Ni naša stvar, da delamo s svojim delom reklamo zase! Mi smo kakor seme, ki se uniči, da iz njega vzkljuje nova bilka.

Delo živi, četudi delavec umrje.

Kulturni pregled

Mednarodna konferenca „Mir potom šole“.

(Konec.)

Gosp. B a r d e n, Amerika (v angleščini, prev. v esperanto), poroča o dveh taborovanjih 12- do 18letnih dečkov na Češkoslovaškem. Udeležili so se štirje narodi: Čehi, Slovaki, Nemci in Oğri, organizirani v majčkene ljudovlade. Dogodila se je pozornosti vredna epizoda, da je skupina osmih nemških dečkov odločila svoj šotor od drugih narodnosti, toda po nekajdnevnem samevanju je izrazila željo, da bi se rada vrnila v mednarodno skupnost. Taborujoči dečki so po vaseh in mestih, ki so jih prehajali, peli narodne pesmi in so prebivalcem kazali narodne šege, kar je bilo z odobravanjem sprejeto.

Konec seje ob 12:30. uri.

Delo komisij.

Popoldne ob 3. uri se je pričelo delo posebnih komisij po naslednji razporedbi:

Odsek A: Dušeslovje, pod vodstvom prof. Bovela in dr. Prihoda.

Odsek B: Pouk, učbeniki, predseduje dr. Kamaryt in prof. Oğoun.

Odsek C: Vzgoja, prof. Bovet.

Odsek D: Medšolsko dopisovanje v narodnih jezikih, gospoda Garnier in Milsom.

Odsek E: Dopisovanje v esperantu, dr. Privat in gospa Isbrücker.

Odseki so se v dvourni seji posvetovali o resolucijah, ki jih različni poročevalci predložijo konferenci, in nato so udeleženci konference gledali zelo zanimiv film o delu Rdečega križa.

Četrta delovna seja

v sredo, 20. aprila 1927, na vseučiliški modroslovni fakulteti.

Otvoritev ob 9:15. uri.

Predsednik prof. B o v e t dá, ko je otvoril sejo, besedilo resolucij, ki so bile predložene in v odsekih podrobno preresetane, na glasovanje.

Izjava Sporazumnega odbora Velikih mednarodnih združb z dne 18. marca 1926, listina C (Pariz):

»Ukoreniniti otroka v lastnem svetu, to je v lastni družini in deželi, to ostane danes kakor prej prvo načelo vsake zdrave vzgoje.

To je trajna potreba, pa morda nujnejša sedaj, po velikanskem pretresu, ki je zadel vse človeštvo, ki je strl mnoge stare navade in je pustil tako v dušah kakor v rečeh toliko motečih osnov (elementov).

Hkrati se mora otrok — prihodnji državljani — za lastno ravnotežje kakor za splošno blaginjo vzgajati po načelu, da se pouči, da bo moral možato splošne stvari svojo dolžnost do svoje družine, do svojih tovarišev, do svoje vasi ali svojega mesta ter do svoje dežele. Nadalje se mu pokaže, da ta potrebna vzajemnost ne sme prenehati pri narodnih mejah, kajti med posameznimi narodi kakor med različnimi udi iste družbe obstoje skupne pravice in dolžnosti, prav tako kakor se medsebojna odvisnost vedno bolj veča.

Otrok mora zvedeti, da civilizacija je in ostane skupen produkt vseh narodov, všteti one, ki jih je zgodovina najostreje postavila nasproti; in da je,

v čutu te skupnosti, iz želje, da ostane trajna in se ojači navzlic neizbežnim razlikam, nastala Zveza narodov.

Torej od otroških let in od začetka skupnega vzgajanja, v šoli in v organizacijah, ki spopolnjujejo šolsko delo, je treba otroka učiti vljudnosti do tujcev ter zbuditi v njem željo, da bi spoznal njih navade, razumel njih jezik in misel.

Učitelj bo našel dobre pomočnike v čitankah, svetlobnih slikah, filmih, podobah itd., da v tem duhu poživi pouk v zemljepisju, slovstvu, vednostih in umetnostih.

Prirejati se morajo posveti (enkete), da se kar najbolj mogoče uveljavijo ta različna pedagoška sredstva ter da se prilagodijo napredovalnim potrebam osnovnega in višjega pouka.

Enako prikladno je, da se mladina vsake dežele navaja, da kolikor mogoče občuje z mladino drugih dežel, z vsemi sredstvi, kakor s potovanji v inozemstvo, bivanjem v učne namene, šatorjenjem, izmenjavanjem pisem, risb, ročnih del itd.

Ta mednarodna izmenjavanja, spopolnjena, razširjena na vse stopnje in vsakršne učne stroke z odnošaji med učenci, mladimi rokodelskimi pomočniki, dijaki profesorji, so sposobna, da mladino navajajo k metodam miselnega sodelovanja ter olajšajo delo Zvezi narodov.

Pripravljajoč medsebojno spoznavanje in umevanje narodov, bosta vzgoja (obiteljska, šolska in izvenšolska) in pouk (v književnosti in vedah, tehničen in poklicni) pomagala pri upostavitvi miru.

Soglasno sprejeto.

Resolucije.

Konferenca »Mir potom šole« zbrana v Pragi od 16.—20. aprila 1927 na pobudo mednarodnega urada za pouk v Ženevi, z veseljem ugotavlja rastoče zanimanje, posvečeno nameri, ki jo označuje naslov, vedno bolj povečujoče se število posameznikov in skupnosti vseh strank in družabnih razredov, med katerimi se nahajajo pristaši vseh modroslovnih in verskih mnenj: otroci in odrasli, posamezni ali združeni v različnih zvezah, v šoli in zunaj šole; Rdeči križ mladinski, Krščansko edinstvo mladeničev in mladenk, Zveza dobrotelovnosti, raznovrstno mladinsko gibanje itd., itd. — Dijaki, starši, učitelji vseh učnih stopenj, šolski ravnatelj in različne šolske avtoritete, vlade in Zveza narodov sama, zastopana po svojem trajnem organu: tajništvu, Mednarodni delovni urad, Institut za miselno sodelovanje.

Prav posebno z radostjo pozdravlja po ustanovitvi Mednarodnega urada za srednješolski pouk ustanovitev Mednarodne učiteljske zveze (federacije), ki se je istočasno sešla v Londonu.

Srečna zaradi pospeševanja, ki ji ga donajajo zastopniki javne avtoritete, dojema veliko važnost zasebne pobude. Prezirati se ne sme pomoč nikogar. Nasprotno, potrebno je, da se združijo vsa prizadevanja in da se pomnože stične točke, ki si jih je prizadeval postaviti odbor zveze velikih združb in Mednarodni urad za vzgojo tam, ki jih konferenca priporoča pozornosti javne avtoritete in vzgojiteljstvu.

Konferenca potrjuje izjavo, skupno izdelano od velikih združb. Misli (veruje), da ne sme biti nasprotstva med ljubeznijo vsakogar do svoje domovine in ljubeznijo do vseh in vsakogar do vseh ljudi, misli pa, da se more domovinska ljubezen pri večini otrok in učiteljev v vseh deželah dvigniti in očistiti, in to je ena najlepših nalog šole.

Vzgoja se ne more omejiti na to, da bi enostavno otroku vbijala v glavo pripravljene misli in znanje. Predvideva prost (neomejevan?) razvoj samostojnih oseb. Vzgoja za mir na ta način tudi vsebuje vzgojni problem v celoti.

Posvetiti mora prav posebno pozornost osnovni šoli, ker je šola vseh, visoki šoli, ker oblikuje cvet voditeljev, zanimanju, ker ustvarja učitelje.

Napredek javne vzgoje v zmislu delujoče in živeče šole, v kateri sodelujejo učenci, učitelji in starši, kjer se otroci navajajo k odgovornosti avtonomije, spodbuja šolsko vzgojo, naj nravni in državljanski vzgoji doda vsečloveško vzgojo. Zgledi, navedeni o tem na konferenci, kaj se je že storilo v Avstriji, Braziliji in Welsu, točno kažejo, kaj se more doseči s složnim prizadevanjem profesorjev, učiteljev in avtoritet.

Vse vrste pouka se morejo udeleževati tega prenavljanja v zmislu tvornega duha. Mirovna misel in misel na sodelovanje narodov more prav tako prokniti v pouk o vedi fizike in narave, in — daje prednost kulturni vsebini pred vojaško — v pouk starih jezikov, novodobne književnosti, zemljepisja in zgodovine.

V pripravljanju učiteljstva, zmožnega voditi otroke k samovladanju in k boljšemu poznavanju drugih, mora dušeslovje — zlasti otroško o tem, kaj čuti in kaj hoče — zavzemati važno mesto.

Treba je pospešiti in podpirati v zadnjem času nastale metodne posvete o zadržanju otroškega duha do mednarodnih vprašanj, o izvoru njih narodnih in plemenskih predsodkov.

Treba pa je priporočiti največjo previdnost glede kdaj storjenih sklepov (izvajanj) iz poskusnih proučevanj relativne inteligentnosti različnih narodnosti in plemen, kajti večina posvetov se je izvršila v razmerah, kjer je mogla vplivati nasprotna izbira ali dvojezičnost.

Učbeniki zavzemajo danes v pouku zelo upoštevanja vredno mesto. Na otroka imajo velik vpliv. Vsekako je potrebno, da so prežeti z duhom mednarodnega sodelovanja.

Konferenca z veseljem pozdravlja rastočo pozornost, ki se posveča temu problemu, ki jo je pred petimi leti pokazal tretji kongres nravne vzgoje posebno glede učbenikov za zgodovino, ter čestita na že doseženih uspehih. Meni, da je treba to stremljenje nadaljevati v tvornem (gradilnem) zmislu.

Radostno pozdravlja ustanovitev mednarodnega odbora zgodovinskih ved in njega načrte v tem delokrogu.

Z zadovoljstvom jemlje na znanje uspehe shoda Zveze praktičnega kristjanstva v Bernu ter potrjuje po njih duhu in splošnem besedilu norme, postavljene na tem shodu, o priredbi zgodovinskih knjig.

Konferenca pozdravlja to, kar se je že naredilo, da bi se pomnožil stik med učitelji in učenci v raznih deželah:

Mednarodno šolsko dopisovanje v živih jezikih.

Dopisovanje Mladinskega rdečega križa.

Šolsko dopisovanje v esperantu.

Bivanje v inozemstvu, z izmenjavanjem, ali na kak drug način, učencev in učiteljev.

Bivališča za dijake (dijaški domovi).

Mednarodno taborovanje (šatorjenje).

Razni govori.

Želi, da bi se vse to razvijalo.

Konferenca ugotavlja znamenite moralne uspehe, ki so se dosegli pri dečkih vseh dežel v osnovni šoli s tako lahkim poukom esperanta ter z dopisovanjem v tem pomožnem jeziku, ki se že poučuje v velikem številu šol v različnih deželah. Izraža željo, naj bi učne avtoritete in učiteljske zveze pospeševale in olajševale mladim učiteljem učenje esperanta in poučevanje njih otrok kot eno najboljših sredstev za razvijanje človeške vzajemnosti in mednarodnega umevanja.

Konferenca s simpatijo omenja misel, da bi se med šolami različnih dežel razvijalo izmenjavanje listin in predmetov, ki morejo služiti pouku, ter ga priporoča pozornosti Mednarodnega urada za vzgojo.

Ob pripovedovanju mladini v Zvezi narodov se ji pokaže, da njeno delo in njene namere pripomorejo k pripravljenosti in utrditvi treh mirovnih osnov: politične osnove, gospodarske osnove, socialne osnove. To proučevanje zahteva tudi znanje o samostojnih organizacijah Zveze narodov in zlasti o Mednarodnem delovnem uradu.

Da bo mogoče tako poučevati (nuditi tak pouk), izraža konferenca željo, enaka oni Mednarodne komisije o umskem sodelovanju, da naj bodo učitelji vseh dežel deležni kar najboljše in popolnega pouka o mirovnem problemu.

Vendar pouk o miru in Zvezi narodov zanje ni nova stroka (veja), ki naj se doda programu.

... Večkrat bo na otroke napravil tuj govornik večji vtisk kakor navadna lekcija.

Mednarodno sodelovanje je novo stališče, kateremu se moramo privaditi, nov duh, ki nas mora navdehniti.

Resolucije so bile sprejete soglasno z velikim odobravanjem.

Dr. Reimann, predsednik Zveze nemških učiteljev za zgodovino, Berlin, vpraša, kako je treba ravnati ob stvarnih pritožbah glede kakih učbenikov.

Dr. Lipacevicz, poljski parlamentarec, gospodična Šuprehova in dr. Czubrinski, Varšava, predlagajo, naj se ustanove odbori, izvoljeni v dotičnih deželah, ki naj neposredno (naravnost) presojujejo pritožbe, kakor to že uspešno delajo poljsko-nemški skupni odbori v neposredni zvezi. Prof. Boveť navede različna pota v rešitev takih vprašanj.

Dr. Privat, predsednik odseka za medšolsko dopisovanje, poroča o delu te komisije ter predlaga njene resolucije, ki se soglasno sprejmejo.

Na predlog ravnatelja Fridricha, Brno, se sklene, spopolniti resolucije s tem, da se omenijo domovi (prenočišča) za potujoče dijake, s prošnjo, naj bi turistična društva poskrbela za to potrebo.

Dr. Privat izreče zahvalo sklicatelju te konference, Mednarodnemu vzgojnemu uradu v Ženevi, pojasni njega važnost za dosego po konferenci določenih ciljev ter toplo vabi navzoče, da bi mu pristopili in ga podpirali.

Gosp. Starr, London, poroča o posvetih glede šovinizma, ki so se vršili zadnji čas po angleških šolah.

Gospa Julija Isbrücker, Haag, ravnatelj Novljan, Zagreb, gosp. P. Andreoče, Transilvanija, gospodična Supichová, Praga, dr. Veitzi, Praga, po vrsti izražajo toplo zahvalo neumornemu predsedniku, vzornemu voditelju konference, prof. Boveťu, organizacijskemu odboru ter načelstvu konference, in mestnemu županstvu ter praškemu občinstvu za sprejem in utrudljivo delo, katerega sad je ta konferenca z uspehom, ki nima enakega.

Končno prof. Boveť zahvali vse, ki so konferenci pripomogli do uspeha, posebej predsedniku Massaryku ter ministroma Benešu in Hodži za visoko čast, ki sta jo skazala, ter nič manj tolmače za vzorno sodelovanje.

Konec ob 11:25.

Različne prireditve.

Razen dela v konferenci so bile še naslednje prireditve, deloma za razvedritev konferenčnih udeležencev, deloma za poučitev praškega občinstva o konferenčnem delu:

V soboto, 16. aprila, ob 11 je bil v češkoslovaški zbornici slavnosten shod češkoslovaškega Rdečega križa za proglasitev miru. Zelo veličastni slavnosti so prisostvovali tudi konferenčniki.

Isti dan zvečer so praški esperantski klubi priredili prijateljski sprejemni večer v penziji za dijakinje »Budeč« z bogatim umetnostnim programom.

V nedeljo zvečer je bil v dijaškem domu oficielen sprejem konference v slavnostnih oblikah. Po pozdravnih govorih organizatorjev in inozemskih gostov so čudovite pesmi bokulskega (Bakule) šolskega zbora očarjale občinstvo ves čas prijetnega sestanka.

V ponedeljek zvečer in v torek zvečer so se priredili javni shodi za praško občinstvo, na katerih so se pojasnjevali cilji in uspehi konference. Prof. Casimir, Haag, g-a. Wurmova, Brno, gosp. J. Hendrich, Praga in pisatelj Přemysl Pitter, Praha (namesto gospe Pavle Moudre, ki jo je med konferenco, žal, zadela nezgoda), so v izbranih govorih poučili občinstvo o zanimivih nalogah (predmetih), ki so v zvezi z mirovnovzgojnim vprašanjem.

V sredo popoldne so oficialni predstavniki prisostvovali sprejemu, ki ga je priredil »Společenský klub« (Klub visoke družbe v Pragi). Sprejemu je prisostvoval tudi minister Beneš in več znamenitnikov češkoslovaškega družbenega življenja.

Za možnost, pregledati in uživati številne znamenitosti Prage, so služili posebni vagoni cestne železnice, ki jih je prijazno brezplačno dala na razpolago »Električna družba«.

Prevedel iz Esperanta Franc Stupar.

Književni pregled

Knjiga o sv. Cirilu in Metodu. Minister prosvete je na predlog glavnega prosvetnega sveta z odlokom P. št. 5960 od 9. aprila 1928 priporočil vsem šolskim knjižnicam v državi, da si nabavijo knjigo univerzitetnega profesorja dr. Fr. Grivca: *Slovanska apostola sv. Ciril in Metod*. Omenjeno delo so zelo ugodno ocenili univ. prof. dr. Vl. Čerović v Belgradu, Uroš Džonić, bibliotekar Narodne biblioteke v Belgradu, in dr. Stjepan Bosanac, rektor višje pedagoške šole v Zagrebu.

Delo priznanega strokovnjaka je pisano zelo zanimivo in ima obenem velik naučno-vzgojni pomen, ker nas uvaja v življenje in v svetovno-zgodovinsko delovanje naših slovanskih prosvetiteljev. Poljudno besedilo krasí in pojasnjuje 42 zgodovinskih in umetniških slik.

Domača in inozemska kritika je to knjigo zelo toplo sprejela. Češki prevod je bil v nekaj mesecih skoro popolnoma razprodan. Izšel je nemški prevod, tiska se slovaški prevod, pripravlja pa se še nekaj drugih prevodov.

Knjiga je kaj primerno darilo za pridne učence in učenke, krasila pa bo tudi vsako šolsko in zasebno knjižnico. Naj bi zato ne bilo slovenske šole brez te knjige o ve-

likih utemeljiteljih naše prosvete!

V tem smislu prosimo, da knjigo priporočite učencem. Cena izvoda je 20 Din, če naročite vsaj štiri izvode, pa le 15 Din. V knjigarnah se knjiga prodaja po 20 Din; po znižani ceni se dobi samo pri založniku: Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Rožna ulica 11.

Orač na Topoli. Zbirka pesmi, zložila Ljudmila Poljanec, 1927. Samozaložba, Maribor, Greg. 16. Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Cena 12 Din. Knjižica obsega v ročni obliki in dobrem tisku na 64 straneh 19 pesnitev. Pesmi opevajo največ slovanske narodne spomine in so primerne za deklamovanje ob narodnih slavnostih. Zato opazimo med drugim naslove: Rojenice kralju Aleksandru, Vidovdanski cvet in klas, Ali gremo na Kosovo, Tam pri Gosposveti, Romar na Krnski grad. Posebno pomenljiva je »Pesem pomladkarjev«. To bi moral kdo uglasbiti. F. F. L.

Šmarna gora. Spisal Josip Novak. V Ljubljani 1928. Založila cerkev Matere božje na Šmarni gori. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Cena 14 Din. Čisti dobiček je namenjen za šmarnoškorske zvonove. — Ta lična priročna in z mnogimi slikami opremljena knjižica bo jako dobrodošla obiskovalcem Šmarne gore. Pisatelj je na podlagi mnogih virov pojasnil zgodovino te toliko priljubljene božje poti in predstavil v prirodnoznanstvem in drugem oziru vse zanimivosti za izletnike.

Zapiski

Prve desetletnice po osvoboditvi. Po svetovni vojni je prišlo meseca septembra 1918 osvobojenje srbskega naroda. Svetovna vojna je imela v onem delu zemlje svoj odločilni konec, kjer se je vnela. Izvršen je bil sijajni Solunski preboj in obraz Evrope se je kmalu spremenil. Prvo slovesno desetletnico so letos praznovale vse šole dne 7. oktobra. — Že proti koncu vojne, v dneh 28., 29. in 30. avgusta 1918 se je vršila v Vodenu na solunski fronti prva učiteljska skupščina, na kateri so bili Srbi, Hrvati in Slovenci. Dne 29. oktobra 1918 so bile v Ljubljani in drugod po Sloveniji velike manifestacije za Jugoslavijo. Dne 31. oktobra je bila proglašena za Slovenijo »Narodna vlada«, ki jo je odobrilo »Narodno veče«. Skoraj iste dni so se vršili prevrati po drugih državah. Letos dne 29. oktobra sta obe slovenske oblasti najslavesneje praznovali osvoboditev Slovenije ter ostane ta veliki dan za nas narodni praznik. Dne 1. decembra pa proslavljamo desetletnico osvoboditve in skupnega dela Srbov, Hrvatov in Slovencev. V tej proslavi so se nam pridružili Čehi. Češkoslovaško prosvetno ministrstvo je letos odredilo, da morajo vse češkoslovaške šole proslaviti dne 1. decembra jugoslovanski narodni praznik. Na vseh šolah se vršijo predavanja o osvobojenju in zedinjenju Jugoslovanov.

Znamenito delo izvršuje »Društvo narodov« s svojim mirotvornim delom. O tem delovanju kaže v našem listu današnji članek o »Ligi narodov« za mednarodno sodelovanje in članek o mednarodni konferenci »Mir potom šole«. Društvo »Rdeči križ«, ki je vzraslo na krvavih tleh, je postalo sedaj nositelj mirotvorne ideje in ustanovilo »Dan miru«, ki so ga šole prvič praznovale letos, ob desetletnici podpisanega premirja po svetovni vojni, dne 11. novembra. Carnegiejev inštitut v Haagu pa preiskuje šolske knjige vseh narodov, da bi prišlo med mladino mišljenje za mir ali znanje o dobrotah in pogojih miru. Vse delo in vsa praznovanja se

vršijo tudi pri šolski mladini s pogledom naprej v lepše dni človeštva. F. L.

Stoletnica rojstva Leva Nikolajeviča Tolstegea. Kulturni svet praznuje letos povsod ta jubilej. Najbrže ga ni lista, ki ne bi kaj omenil o velikem ruskem mislecu in vzgojitelju, ki je bil rojen dne 9. septembra 1828 v Jasni Poljani in pozneje tam otvoril osnovno šolo. V raznih spisih je razpravljajal o smislu življenja in iskal na podlagi lastnega dela novih potov. Prepotoval je zapadne evropske države, Francijo, Nemčijo in Švico, a ga ondotne oblike življenja niso zadovoljevale. Končno je živel in proučeval naravno življenje v Jasni Poljani. Za učiteljstvo so pomenljivi njegovi spisi o vzgoji. Prva knjiga, ki jo je spisal, je bila »Detinstvo«. V slovenščini je izšla knjiga »Tolstoj kot učitelj«, ki jo je iz angleščine prevlel Ljudevit Furlan v Celju l. 1909. Kritičen sestavek o Tolstegea spisih je govor člana zagrebske akademije znanosti dr. T. Maretića v zborniku »Slovanski spomini in jubileji«, ki ga je izdala »Matica Slovenska« v Ljubljani l. 1911. Najobširnejšo študijo o njem v jugoslovanski književnosti je napisala Milica Bogdanović. Obsega 700 strani in stane 120 Din. Nemški pedagogi so ga kaj redko omenjali, in sicer že zato ne, ker je ostro obsodil trd nemški šolski sistem. Njegova šola je bila delovna šola. Izčrpno študijo o taki šoli, ki jo je Tolstoj pričel že l. 1849., o posebnih čitankah za osnovne šole in drugem gradivu, je predstavil nadzornik Ljudevit Stiasny v desetih številkah lanskega »Popotnika«. Leta 1924. so prinesli listi, med drugimi tudi »Neue Freie Presse« od 30. junija 1924, da so boljševiki postavili vse spise Tolstegea na indeks ter jih uničevali. Toda letos so mu v Moskvi, v začetku septembra, prirejali velike svečanosti. Mnogo člankov o Tolstem kot mislecu in pedagogu prinaša sedaj tudi »Narodna Prosveta« v Beogradu, od šte. 69. dalje.

F. L.

Pismo iz neke delovne šole. Prejeli smo sledeči dopis iz neke šole ob severni meji:

Velecenjeni gospod urednik!

»Slovenski Učitelj« je glasilo, na katero gleda z velikim zaupanjem vsa slovenska javnost. Zato dovolite, g. urednik, da se ravno na Vas obrnem s srčno prošnjo in iskreno željo, da po možnosti pazno zasledujete nekatere pojave v našem šolstvu!

Vsiljuje se prepričanje, da plačujemo vojno odškodnino največ v našem šolstvu. Vedna sprememba učnih načrtov, učnih metod, da celo moralnih vrednot je narodu prizadjala nepopisno škodo! Veliki narodi si lahko privoščijo raznih poskusov, a mi tako mali narod onih ne smemo posnemati, ker poskušnje lahko prinesejo veliko zgube. Tako so naše, zlasti podeželske šole, trpele ogromno škode v vsakem oziru. Tako sem prepričan; Bog daj, da bi tako prepričanje bilo ovrženo!

Imeli smo učiteljstvo delavno in točno, a upeljalo je neko delovno šolo, katere uspeh je pa zasedaj nadvse klavern. Saj smo prej kedaj tudi delali morda več kakor ti sedaj, pa delali po disciplini, redu in nekem potrebnem strahu ali vsaj spoštovanju do šole, učitelja in predstojnikov.

Danes ni nobene discipline, šolar dela kar se mu ravno zljubi. V učnih urah je v razredu kakor kje na sejmu. Predmeti, ki se poučujejo, ne odgovarjajo, vsaj dostikrat ne, potrebi, najmanj moralni, kraja in ljudstva. Obsojati pa moramo odločno, da si šolarji dopisujejo križem t. j. deklice pišejo dečkom in obratno. To so otroci, ki so silno pozorni na vsako gesto, vsak izraz in pomen besede. Dvanajstletna deklica, doma v gorskem, od prometa oddaljenem kraju, piše med drugimi neprimernimi izrazi tudi to-le:

Zibel je že izrezana iz bukovega lesa, da bo lahko Idica zibala sinka svojega telesa.

To je delovna šola! Otrok piše, da po svoje postane interesanten. Dečki 6. razreda so dopisovali učenkam zgoraj omenjene vrste, in neki učenec je pismu priložil tudi svojo fotografijo; s kako željo, ne vem.

Ali je to šola! Upeljite v šolo zopet pravi učni načrt, disciplino, otro-

kom primeren strah oziroma spoštovanje do vzgojiteljev!

Dopisovanje se je vršilo v učnih urah in z razredi tujih šol, kar pomenja še večjo nevarnost, ko je danes jasno, da so učenci v delavskih krajih ali celo mestih pač manj občutljivi za dobro kakor je to, upamo, v pristno kmečkih družinah.

Prepis pisma, katerega piše učenec učencu:

S., dne 29. 3. 1928.

Dragi prijatelj!

Dragi prijatelj zahvalim se Ti za pismo in razglednico. Tudi jaz Ti pošlem eno lepo razglednico, da se boš smejal, da ti bo trebuh poknil. Zahvalim se Ti za povest. Pišem Ti eno uganko.

Krščen sem pa ne kristjan vendar je visok moj stan. Kradel nisem ne moril vendar sem obešen bil.

Sedaj pa skončam mojo pisemce in dam belemu golobčku da odnese v oni kraj kjer prebivaš dragi Anton sedaj. Želim Ti tudi vesele Velikonočne praznike.

Srčno Te pozdravlja Palčič Marko, učenec 6. razreda v S.

Pripomba. Tako pismo pride lahko iz kake stare ali nove šole, ker otroci doma marsikaj slabega slišijo od odraslih, posebno še iz slabih narodnih pesmi. Vsega tega ni kriva šola. Težko je verjetno, da bi kdo v šoli take reči učil. Priobčili pa smo dopis v premislek onim, ki mislijo, da je s kako reformo šole, brez nraštvene podlage, brez reda ali discipline in brez spoštovanja avtoritete že vsako delo opravljeno ter je vsaka aktivnost otrok kar dobra brez nadzorstva.

F. L.

Točnost. Angleški pisatelj Samuel Smiles uči: »Točnost je dolžnost vsakega dostojnega človeka in obvezna dolžnost poslovodje; z nobeno rečjo se lažje ne dobi zaupanja, kakor z izvrševanjem te čednosti. Nič pa ne zrahlja zaupanja lažje, kakor netočnost.« — J. H. Campe pa pravi: »Da tako blagodejni duh reda in točnosti naše mišljenje v vseh poslih zavlada, ras mora voditi tudi v malenkostih in celo v navadnih rečeh.«

9. Koroska pomlad.

Franjo Roš.

Otožno, počasi.

Martin Železnik.

Musical score for the beginning of the piece. It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is labeled 'Klavin' and starts with a *mf* dynamic. The vocal line begins with a *p* dynamic and includes a *ppp* section.

Musical score with lyrics for the first part of the piece. The lyrics are: "1. Tam nad jezerom meglice gredo, tam po travniških z. čum si šla od nas, do-moviha ti!! Oh kraj sivih gor". The piano accompaniment includes chords marked with 'x'.

Musical score with lyrics for the second part of the piece. The lyrics are: "ro-ži-ce cveto, tam po ve-jicah pli-či-ce pojo, tam na jugu si. Tam pomlad lepo v svobodi dehti,". The piano accompaniment continues with chords marked with 'x'.

mf *p* *pp* *zadržuj*

Mo - je sr - ce je xá - lo - stá - no.
a pri nas níkjer sre - če ní.

mf *p* *zadržuj*

Nežolího zadržáno.

mf *p* *zadržano*

Živo. *mf*

3. Solnce, ti nas grej,

Dolga.

Živo *mf*

f *mf* *p*

da j nam gorčih dni, bú - di xemljo nam, bú - di našo kri

f *mf* *p*

Odložno, a nekoličko počasneje.

mf
Solnce, ti nam daj, le - pih no - vih

The first system consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It begins with a *mf* dynamic marking. The piano accompaniment is in bass clef, also in 4/4 time, with a *p* dynamic marking. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some chords and rests.

mf *rit.*
dni, da suo - bo - da se pri

The second system continues the vocal and piano parts. The vocal line has a *mf* dynamic marking and a *rit.* (ritardando) marking. The piano accompaniment features a *p* dynamic marking and includes a section with a 7/4 time signature indicated by a bracket and a '7' above the staff. The music is characterized by flowing sixteenth-note passages and sustained chords.

nas zbu - di!

f *p* *f* *sf* *a tempo* *sf*

The third system concludes the vocal and piano parts. The vocal line has a *f* dynamic marking. The piano accompaniment features a *f* dynamic marking, a *p* dynamic marking, and a *sf* (sforzando) dynamic marking. It includes a section marked *a tempo* and ends with a *sf* dynamic marking. The music is highly rhythmic and expressive, with many accents and dynamic changes.

Pregled:

1. *Martin Železnik : Solncu. (Gradiški).*
2. *Martin Železnik : Na poti v šolo. (Josip Stritar).*
3. *Martin Železnik : Uedna pomlad. (Mohriški).*
4. *Martin Železnik : Nagajivka. (Fr. Albrecht).*
5. *Anton Jobst : Sežaj, njaj, tu! ujnac!
(Fr. Levstik).*
6. *Anton Jobst : Stejmo! (Fr. Jobst).*
7. *Anton Jobst : Molitev. (Fr. Levstik).*
8. *Anton Jobst : Pevec. (Vida Jerajeva).*
9. *Martin Železnik : Horoška pomlad.
(Franjo Roš).*

knjigarna v Ljubljani. Cena 6 Din. Zbirka obsega partiture pesmi: »Zadoni nam, zadoni«, »To so tiste rože« in »Lahko noč«. Vse so lahko izvršljive za namenjene prilike.

Ciril Pregelj: Nageljčki. I. del. Zbirka enoglasnih otroških pesmi, rajev in iger za nižjo stopnjo osnovnih šol (1. in 2. šolsko leto). Primerna tudi za šolska zabavišča. — Nageljčki. III. del. Zbirka dvo- in troglasnih pesmi za višjo stopnjo osn. šol. Ljublj. 1928. Založila Jugosl. knjigarna. Cena vse zbirke je 26 Din. — Obe zbirki — prva ima 103 pesmi, druga 61 — sta zelo dobri, porabni, bogati, tako da učitelj petja za nobeno priliko ne bo izlepa v zadregi. Posebne hvale vredno je to, da je zlasti za najmlajše izvrstno poskrbljeno. Saj zbirka začenja prav za prav z ritimiziranim govorom in preko najpreprostejših razlikov širi tonski obseg do popolne lestvice in preko nje. Prav tako ne smemo prezreti tega, da je velika večina pesmi narodnih; pa tudi raji in igrice; zajemljivo je zlasti začetkoma gledati, kako je zbiratelj pobral drobtinice, med narodom raztresene, in jih zgnetel v ljubko otroško potičko. I. del bo učiteljem in otrokom nudil obilo veselja, užitka. — III. del ima 46 dvoglasnih, 16 pa troglasnih pesmi. Zopet po veliki večini narodne, pretežno slovenske, nekaj pa tudi hrvatskih in srbskih. Pesmi so primerne, v celoti lepo prirejene; v št. 1. naj bi v drugem v taktu alt pel: e (četrtinko), d (osminko), cis (četrtinko); v prvem taktu druge vrste pa, da se ognemo trdim zaporednim velikim tercinam, naj alt poje: h, cis, d, h, cis, d (osminke). Riharjeva »Savica« (št. 5) je brez potrebe melodično izpremenjena. In še kaj podobnega bi človek kje našel. (Pesem »Gorčez jezero« n. pr. ima napev v drugem glas-u, pa se izdajatelj tega bržkone ni zavedal, zato ga je zaradi popolnejše harmonije nekoliko izpremenil. Prav tako se ne glasi dober slovenski velelnik: malo zadrževati, temveč: malo zadržuj. Vrisk v št. 7. je bolje, če izostane. Označbe za brzino; polagoma, veselo, lahko, sveže tudi niso kdovekaj. Sicer pa je zbirka vse hvale in vsega priznanja vredna in jo bodo vse šole z odprtimi rokami sprejele in z veseljem in uspehom rabile. Učitelj, ki količkaj stremi za tem, da pouk petja poživi, ga dvigne, preosnuje, bo težko šel mimo pričujoče, res pripravne zbirke.

Dr. Fr. Kimovec.

Socialno vprašanje. Spisal dr. Jože Jeraj. Maribor 1928. Tisk in zaloga tiskarne sv. Cirila in Metoda v Mariboru. Cena 28 Din. — Knjiga obsega A. Uvod v socialno vprašanje, B. Socialno vprašanje v obrtniškem stanu, C. Socialno vprašanje v kmetiskem stanu, D. Dodatek. Poleg pojmov socialnih vprašanj so orisi gospodarskega razvoja, hišno,

mestno, narodno in mednarodno gospodarstvo. Prvotne naselbine, postanek zemljiškega gospodarstva, srednjeveško gospodarsko življenje, značilnost hišnega gospodarstva, novodobni razvoj gospodarstva in merkantilizem. Industrializem, marksistični in krščanski socializem. Za obrtniški stan je očrtana delavska zaščitna zakonodaja, delavska samopomoč, rokodelci in njih samopomoč. Obrtno šolstvo. Za kmečki stan je očrtano bistvo, kriza, zaščita, izobrazba in združna organizacija kmeta, socialno in agrarno vprašanje. V dodatku je stano-vanjsko vprašanje, samopomoč, cerkvena in zasebna dobrotelost, skrb za otroke, mladinoskrbstvo, skrb za odrasle, državna in javna dobrotelost. Že iz teh poglavij se vidi velika in dobra razpredelnost vse snovi. Na str. 33. govori knjiga o individualizmu in gospodarskem liberalizmu ter priznava tudi liberalnemu gospodarskemu sistemu zrno pravice (str. 43.). Načelo absolutne svobode poedinca je pa razmajalo vse socialno življenje in pognalo v trajno krizo. Iz tega je nastala potreba razne zaščite in samopomoči stanov. Vsled kulture so se vaši spremenile, po kmetih že sveti elek-trika, brne stroji, po belih cestah hite avtomobili. Kmet se je moderniziral, vdaja se zabavam, kakor mestni veseljak. Odgovorni voditelji in vzgojitelji gledajo s skrbjo v bodočnost našega naroda. Kmeta moramo navdušiti za staro kmečko pravdo, vendar pa ne predstavljati vsega modernega napredka kot zlo (str. 157.). Zemlja ni kmetu samo gospodarska vrednost, kapital, proizvajalno sredstvo, temveč domače ognjišče dela in življenja, skupni dom prednikov, ki se vsi trudijo za isto rodno grudo. Zveza med kmetom in zemljo ni samo materialistična, kakor mislijo socialisti, temveč idealna. Kadar je kmet zdrav, mu ni ničesar tako tuje in zoprno, nego čisto materialistično in sebično pojmovanje socialistov o sveti njegovi grudi. (Str. 191.) S takim gradivom je napolnjena knjiga »Socialno vprašanje«. Učiteljstvu priporočam, da pregleda njene vsestranske podrobnosti.

F. L. \

